

Krzysztof Bartosik

Recenzja książki Marii Balcerowicz-Szkutnik, Moniki Dyduch "Wybrane modele i analizy rynku pracy"

Zarządzanie Zmianami : zeszyty naukowe nr 2, 61-63

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

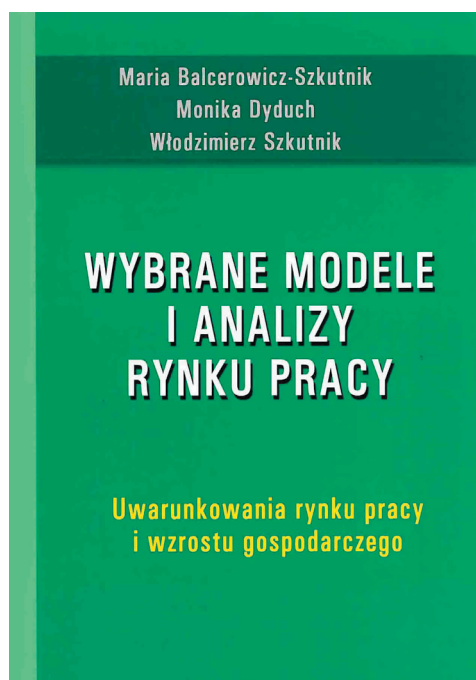
Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Krzysztof Bartosik*

Recenzja książki Marii Balcerowicz-Szcutnik, Moniki Dyduch, Włodzimierza Szcutnika „Wybrane modele i analizy rynku pracy”

Na książkę składają się cztery słabo ze sobą powiązane rozdziały napisane przez trzy osoby. Co ciekawe, przy żadnym nie ma informacji, kto jest autorem.

Już sam początek jest mało zachęcający. Tytuł pierwszego rozdziału to przykład nieporadności językowej: *Mechanizmy równowagi rozpoznawane na rynku pracy w kontekście wzrostu ekonomicznego i jej determinanty*. Podobną polszczyzną jest napisany cały rozdział. Składa się on z dwóch części. W pierwszej autor omawia trzy modele wyjaśniające związek między wzrostem gospodarczym a bezrobociem. W drugiej części podejmuje próbę zdefiniowania, czym jest rynek pracy. Pomijając kwestie językowe, nie jest dla mnie jasne, jaką rolę pełnią te rozważania w książce. Ich autor koncentruje się na długookresowych związkach między wzrostem gospodarczym a bezrobociem, podczas gdy w kolejnym rozdziale (jak można sądzić po stylu został napisany przez tę samą osobę) skupia się na problemach krótkookresowych. Ponadto w ich badaniu wykorzystano model wektorowo-autoregresyjny (VAR)

M. Balcerowicz-Szcutnik, M. Dyduch, W. Szcutnik, *Wybrane modele i analizy rynku pracy. Uwarunkowania rynku pracy i wzrostu gospodarczego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice 2010.

* Prof. dr hab. Krzysztof Bartosik — Wyższa Szkoła Zarządzania / Polish Open University oraz Instytut Nauk Ekonomicznych PAN w Warszawie, e-mail: Krzysztof.Bartosik@pou.pl.

uwzględniający zupełnie inne zależności i zmienne ekonomiczne niż w omawianych modelach.

Podobne zastrzeżenia można mieć do drugiego rozdziału: *Uwarunkowania wzrostu gospodarczego i rynku pracy w okresie następującym po kryzysie społeczno-gospodarczym*. Jego tytuł jest równie mało klarowny, jak pierwszego. Podobnie treść. Rozdział składa się z części teoretycznej i empirycznej. Pierwsza w zasadzie przypomina podstawowe pojęcia z zakresu makroekonomii. Można się w niej natknąć na takie sformułowania, jak: „Poziom PKB jest zmienną, która niezmiennie jest kojarzona ze wzrostem gospodarczym w kategoriach makroekonomicznych” (s. 18) albo: „Naprowadzenie gospodarki na ścieżkę wzrostową ma w zależności od skali pomiaru rozwoju gospodarki określone konsekwencje mierzone w skali rozwoju procesów społecznych” (s. 19).

W części empirycznej autor podejmuje próbę analizy za pomocą modelu VAR determinant tempa wzrostu gospodarczego oraz stopy bezrobocia w Polsce w latach 1998-2009. Przedstawia również prognozę tych wskaźników na dwa ostatnie kwartały 2010 roku. Nie do końca jest dla mnie jasne, co zadecydowało o doborze zmiennych objaśniających do modelu ekonometrycznego ani co on weryfikuje. Oszacowane wyniki zaprezentowano w tabelach, lecz nie podano ich ekonomicznej interpretacji. Czytelnik nie wie więc, o czym te szacunki świadczą.

Trzeci rozdział: *Wybrane parametry statystyczne charakteryzujące rynek pracy — szczegółowe analizy dla Polski i wybranych państw UE* jest już na wyższym poziomie. Przedstawiono w nim zmiany struktury wiekowej ludności w Polsce, czynniki istotnie wpływające na podaż pracy, a tym samym bezrobocie w na-

szym kraju. Przeanalizowano także zmiany wskaźnika zatrudnienia (stronę popytową rynku pracy) oraz wskaźnika aktywności zawodowej (stronę podażową rynku pracy). Autor przeprowadza analizę w przekroju terytorialnym, w podziale na województwa. Następnie omawia zmiany w bezrobociu, również w przekroju terytorialnym, oraz problem bezrobocia długookresowego. Taki układ tekstu jest logiczny — wyróżniono czynniki popytowe, czynniki podażowe oraz efekt ich oddziaływania, czyli bezrobocie (nadwyżkę podaży nad popytem). Analiza zyskałaby jeszcze, gdyby wahania w poziomie bezrobocia powiązano ze zmianami w podaży pracy (aktywności zawodowej) oraz w popycie na pracę (zatrudnieniu).

W kolejnej części rozdziału trzeciego znajduje się analiza wskaźników zatrudnienia, wskaźników aktywności zawodowej oraz stopy bezrobocia w wybranych krajach UE oraz w Polsce, w tym dla grupy wiekowej 50+, której położenie na rynku pracy jest szczególnie istotne ze względu na proces starzenia się społeczeństw. Z tej analizy wyłania się dość posępny obraz polskiego rynku pracy na tle innych krajów — niski wskaźnik zatrudnienia, niski wskaźnik aktywności zawodowej, za to dość wysokie bezrobocie. Ciekawa jest obserwacja o wpływie rozwiązań instytucjonalnych na stopień bezrobocia długookresowego. W Niemczech szczodry system zabezpieczeń społecznych sprzyja długotrwałemu bezrobociu. Kraje skandynawskie z kolei, gdzie świadczenia socjalne nie są zbyt duże i wysokość emerytury zależy od liczby przepracowanych lat, przeciwdziałają temu zjawisku. Warto dodać, że te same rozwiązania (dłuższy staż pracy wynagradza się dodatkową emeryturą) dają jesz-

cze jeden pożądaný efekt — zwiększając aktywność zawodową w grupie wiekowej 50+ i wydłużając wiek emerytalny.

Ze względu na upływ czasu straciły natomiast aktualność zawarte w tym rozdziale prognozy wskaźników aktywności zawodowej, wskaźnika zatrudnienia i stopy bezrobocia dla analizowanych krajów na lata 2009-2011.

W czwartym rozdziale *Modelowanie i analiza parametrów rynku pracy* autor omawia wiele kwestii, takich jak: aktywność zawodowa w Polsce i na świecie, model ekonometryczny analizujący determinanty bezrobocia, sytuacja w wybranych gałęziach przemysłu na początku 2010 r., bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce i innych krajach, prognozy stopy bezrobocia. Problem w tym, że te zagadnienia (podrozdziały) nie stanowią spójnej całości, brak jest myśli przewodniej spajającej poszczególne fragmenty w logiczną całość. Jest to najpoważniejszy zarzut, aczkolwiek nie jedyny. Na przykład na s. 98 autor zapowiada: „(...) wykorzystując model ekonometryczny, ocenimy skalę wpływu uwzględnionych w modelu czynników na bezrobocie w poszczególnych województwach”. Ale w dalszych rozważaniach nie realizuje tych zamiarów. Jeśli mówi o jakimś województwie w tym kontekście, to tylko o śląskim (s. 103). Zresztą sam model budzi wiele wątpliwości. W rozdziale znalazły się również informacje, które wywołały moje zdziwienie. Na s. 115 autor podaje (pod rysunkiem 4.25), że źródłem wiedzy o poziomie bezrobocia jest GPW (Giełda Papierów Wartościowych?) w Warszawie (sic!). To tylko przykładowe zastrzeżenia, ich lista jest o wiele dłuższa.

Książka ma charakter akademicki i powinna spełniać określone wymogi. Razi jednak nieporadnością językową, małą

klarownością wyводу, brakiem spójności, drobnymi błędami i uchybieniami warsztatowymi. Kilka ciekawych fragmentów w trzecim rozdziale to za mało, aby polecić ją do przeczytania.